

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně **V. S.**, zastoupené advokátem JUDr. Lubomírem Müllerem se sídlem Mansfeldova 792/3, Praha 9, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 18. 1. 2006 vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp.zn. 17 Cad 26/2006, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 5. 2006 č. j. 17 Cad 26/2006 - 19,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně podala včas kasační stížnost proti rozsudku specifikovanému v záhlaví, jímž byla zamítnuta její žaloba proti uvedenému rozhodnutí žalované o příplatek k důchodu její zemřelé matky V. K.

Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že žalovaná rozhodnutím ze dne 18. 1. 2006 č. X zamítla žádost žalobkyně o doplacení příplatku k důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci (dále jen „zákon č. 119/1990 Sb.“), V. K., za období od 1. 7. 1990 do 17. 6. 1993, podle ust. § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a ust. § 25 odst. 7 a 8 zákona č. 119/1990 Sb. Žalovaná rozhodnutí odůvodnila tím, že v této věci byla oprávněna k podání žádosti o poskytnutí příplatku k důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb. jen poživatelka vdovského důchodu,

tj. V. K., zemřelá dne 17. 6. 1993. Na dědice poškozeného přechází toliko právo žádat odškodnění podle zákona č. 119/1990 Sb. a nikoli právo žádat o doplacení příplatku k důchodu podle ust. § 25 odst. 7 a 8 zákona č. 119/1990 Sb., které nebylo uplatněno za života poživatelky důchodu. Zemřelá V. K. za svého života takový požadavek vůči žalované nevynesla; nemohlo proto dojít k přechodu nároku na částky splatné do dne smrti oprávněné na dědice.

V žalobě žalobkyně podrobně uvedla, kdy a jak byl její otec, F. K. nezákonně omezen na svobodě a později rehabilitován. Její otec zemřel 4. 7. 1952. Z nezákonného omezení osobní svobody F. K. vyplynuly důchodové nároky pro jeho pozůstalou manželku V. K., a to mimo jiné příplatek k důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb. od 1. 7. 1990 až do dne její smrti. V žalobě žalobkyně uvedla, že spolu se svým bratrem JUDr. K. K. je zákonnou dědičkou, každý z jedné poloviny. Žalovaná omezuje právo dědiců žádat odškodnění jen na ust. § 23 zákona č. 119/1990 Sb., zatímco toto právo se týká celého oddílu šestého, tedy včetně nároku plynoucího z ust. § 23 až 28 zákona č. 119/1990 Sb. Žalobkyně poukázala na ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., podle něhož právo žádat odškodnění přechází na dědice poškozeného. Žalobkyně je dcerou zemřelé V. K. a jde o nároky, které nezanikají smrtí poškozeného.

Žalobkyně proto navrhla zrušení napadeného rozhodnutí žalované.

Krajský soud z dávkového spisu zjistil skutečnosti týkající se zbavení F. K. osobní svobody a jeho rehabilitace. V dávkovém spise se nenachází žádost V. K. o výplatu příplatku k důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb. Krajský soud k tomu uvedl, že ostatně tato skutečnost je mezi účastníky nesporná.

Krajský soud citoval ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., podle něhož právo žádat odškodnění přechází na dědice poškozeného, pokud jsou jimi děti, manžel, rodiče a není-li jich, sourozenci, s výjimkou nároků, které podle předpisů občanského zákoníku zanikají smrtí poškozeného.

Krajský soud dále vyšel z ust. § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., které stanoví, že zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Podmínka žití v domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.

Krajský soud tedy dovodil, že uvedené osoby, jestliže žily s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti, mohou vstoupit do řízení jen tehdy, pokud oprávněný takový nárok uplatnil. Oprávněná osoba nejen že musí takový nárok uplatnit, ale musí jej uplatnit řádně a včas. Za včas uplatněný nárok se považuje nárok uplatněný ve lhůtě tří let od právní moci zprošťujícího rozhodnutí, či rozhodnutí odsuzujícího k mírnějšímu trestu, anebo rozhodnutí, kterým bylo trestní stíhání zastaveno.

Krajský soud konstatoval, že zemřelá matka žalobkyně tento svůj nárok na příplatek k vdovskému důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb. vůbec neuplatnila, což je mezi účastníky nesporné. Jestliže tedy nárok nebyl řádně a včas uplatněn, nelze žádné jiné osobě či dědici důchodovou dávku či příplatky k důchodu přiznat.

Žalobkyně v kasační stížnosti tvrdí nezákonnost spočívající v nesprávném právním posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – dále jen „s. ř. s.“].

Žalobkyně namítla, že ačkoli její matka nárok neuplatnila, nárok stále existuje a podle ust. § 25 odst. 4 zákona č. 119/1990 Sb. není promlčen. Žalobkyně splňuje předpoklady dané v ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., aby nárok uplatnila jako dědička.

Nejvyšší správní soud, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), posoudil kasační stížnost takto:

Jestliže V. K. (matka žalobkyně) za svého života nárok na příplatek k důchodu podle ust. § 25 odst. 8 zákona č. 119/1990 Sb. neuplatnila, pak nelze žalobkyni nárok přiznat. Krajský soud správně odkázal na ust. § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož, zemře-li oprávněný, je základním předpokladem pro vstup dalších osob do řízení o dávce a nabytí nároku skutečnost, že oprávněný (v dané věci V. K.) za svého života uplatnil nárok na dávku důchodového pojištění.

K námitce, že žalobkyně splňuje předpoklady, aby tento nárok uplatnila jako dědička ve smyslu ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., Nejvyšší správní soud uvádí:

Oddíl šestý zákona č. 119/1990 Sb. nese nadpis „Odškodnění“ a zahrnuje v sobě všechny nároky na odškodnění, s výjimkou uplatňování nároků vyplývajících ze zrušených výroků o trestu propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci, jakož i způsobu náhrady a rozsahu těchto nároků. Tyto nároky upravil zvláštní zákon (§ 23 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb.).

Z ust. § 23 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb. vyplývá, že nárok na odškodnění zahrnuje zejména náhradu za ztrátu na výdělku, náhradu škody na zdraví, náhradu nákladů trestního řízení, náhradu zaplacených nákladů obhajoby a náhradu zaplaceného peněžitého trestu nebo úhrnu provedených srážek z odměny za práci při výkonu trestu nápravného opatření.

Ust. § 27 stanoví nárok na odškodnění v případě, že na poškozeném, který byl rehabilitován, byl vykonán trest smrti.

Ust. § 25 zákona č. 119/1990 Sb. zakládá nároky, které poškozeným (případně dalším osobám) po jejich rehabilitaci podle tohoto zákona náleží v oblasti důchodového pojištění. O těchto nárocích rozhoduje správní orgán, jímž je Česká správa sociálního zabezpečení a jeho rozhodnutí jsou přezkoumatelná soudem ve správním soudnictví.

Podle ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., jehož se žalobkyně dovolává, právo žádat odškodnění přechází na dědice poškozeného, pokud jsou jimi děti, manžel, rodiče, a není-li jich, sourozenci, s výjimkou nároků, které podle občanského zákoníku zanikají smrtí poškozeného.

Nejvyšší správní soud ze systematiky oddílu šestého tohoto zákona dovozuje, že ust. § 25 je ve vztahu speciality k ostatním ustanovením týkajícím se odškodnění rehabilitovaných osob. Ve věcech důchodového pojištění nepřicházejí v úvahu obecná ustanovení o dědění, ale ani ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb.

Jinak řečeno, právo žádat odškodnění přechází na dědice vyjmenované v ust. § 26 zákona č. 119/1990 Sb., jestliže se odškodnění týká nároků uvedených v ust. § 23 a 27 tohoto zákona; právo uvedené v ust. § 25 tohoto zákona na dědice podle ust. § 26 nepřechází.

Kasační stížnost tedy není důvodná a Nejvyšší správní soud ji podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a žalované náhradu nákladů nelze přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. srpna 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

